

Posudek diplomové práce
Maroše KLAČKA:
Narativne postupy v psychologii a v teologii

Práce je strukturovaná do třech velkých částí, které v zásadě vyjadřují základní osu diplomantova badatelského úsilí: výklad užití příběhu v psychologii, v teologii a srovnání. Za závěrem následují dvě přílohy – příklady narativních postupů.

Vychází z přesvědčení, že příběh je jednou ze základních antropologických konstant, základní způsob vyjadřování, kterým se chápeme reality i kterým prostředkujeme naše vztahy. Tato skutečnost je na řadě míst podtržena odkazem na postmoderní situaci, která příběhům přeje. Skutečnost nejsme dnes s to uchopit objektivně-pozitivisticky, ale subjektivně-pluralitně. Rozhodující je výpověď, která je předmětem hermeneutických přístupů. Zda lze povědět, že „hermeneutika ovládá všechny vědecké disciplíny“ (7), nedokážu se svými znalostmi potvrdit. Jisté je, že příběh a vyprávění jsou zásadní součástí psychologie i teologie.

První část se zabývá narativními postupy v psychologii, kde ústřední roli hraje „příběh“. Tím není jednotlivec definován individualisticky-objektivně (izolovaně), ale v síti jeho vztahů (14), čímž zároveň vynikne jeho individuální životní příběh, v němž je bráno vážně, jak jej sám „zkoumaný“ jedinec vnímá. Problémem ovšem zůstává právě subjektivita takového přístupu, jakkoli terapeut je od toho, aby klientovi pomohl „přetvořit příběh o sobě a vytvořit nový, zdravější“. Nabízí se zde otázka, proč například tuto skutečnost diplomant více nevyužil jako dosti nápadný srovnávací bod (nebo spíše nesouměrnost) mezi psychologickým a teologickým užitím příběhu. Diplomant věren své postmoderní metodě musí na možnost srovnávání později rezignovat (43).

Druhá část zpřítomňuje skutečnost, že bible, ale především víra, jsou založené na příběhu. Opírá se především o tři autory – Filipho, Baldermanna a Brueggemanna. Zdůrazněn je primát „Božího jednání“ (34n), které – vědomě či nevědomě – odrážejí na sobě biblické postavy. Pastore, definovaná jako „hermeneutický vztah“ (38), může nabídnout propojit osobní příběh s příběhem „nad-individuálním“ (tamtéž). Tím se člověk vřazuje nejen do biblického příběhu, ale i do společenství, které se tímto příběhem konstituuje, církve.

Srovnávací část vychází ze čtverého modelu vztahu psychologie a teologie (dle P. Rause), kde se diplomant nejvíce kloní k modelu integračnímu. Ale v zásadě stejně rezignuje na možnost srovnání, protože by to vyžadovalo pokus o určitý normativní výklad pozorovatele z odstupu. Tento vztah „je možno jen žít“ (45). Jak si toto představuje diplomant například jako budoucí kazatel, zůstává poněkud záhadou.

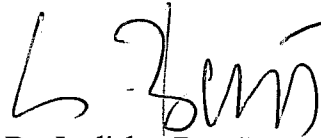
Závěr pak opět spíše jen naznačuje než vysvětluje, že příběh je důležitý, umožňuje alternativní (nebo kritický) pohled na realitu, což velmi vyhovuje dnešnímu zmatení: nic nelze dnes definovat, jen mít za tajemné či otevřené (47). Snad škoda, že zde autor přece jen více nesoustředil a nepopsal specifika a jedinečnost biblického příběhu, například v navázání na autory jako K.H. Miskotte a K. Deurloo. Nejde totiž jen o strukturální shodu příběhu z hlediska psychologie a teologie (například důraz na vztahy a kontinuitu), ale právě na „jinakost“, obsah a tendenci (dějiny spásy).

Diplomová práce je nesena vášní pro příběh. Tohoto termínu je užíváno záměnně s narácí, narativitou, symbolem, textem atp. Pracuje stejně neproblematicky a nedefinovaně s pojmem postmoderny. Vše je podřízeno premise „duchu postmoderny“, která se, podle autora, vyhýbá jakékoli jednoznačnosti a objektivitě. Obávám se, že tato metoda se mnoho neosvědčuje, má-li to znamenat, že citáty a tvrzení autorů jsou dokládána jen zcela výjimečně. Měřítka na diplomové práce – i v této době postmoderny – jsou jaksi objektivně daná (vyhláškou děkana na www.etf.cuni.cz), a patří mezi ně například způsob citace (u řady patových poznámek není uvedena stránka, odkud je citát), práce s prameny, kritická diskuse

atp. Nelze popřít, že diplomant má poměrně široké znalosti dané problematiky, ale esejistický styl práce jen velmi slabě odpovídá požadavkům na práci diplomovou.

Po formální stránce vykazuje diplomová práce sice dobrou grafickou úroveň, ale řadu vynechaných písmen. Na str. 7 by bylo žádoucí uvést křestní jména nejen u autorů mužských. Čárky ve větách ani pravopis jsem si vzhledem ke své nízké úrovni znalosti slovenštiny nedovolil hodnotit. Můj exemplář neobsahoval anglickou anotaci ani klíčové pojmy ani elektronickou verzi.

Přes zmíněné nedostatky práci doporučuji k obhajobě pod podmínkou, že doplňitelné formální náležitosti budou doplněny.

Odb. as. ThDr. Ladislav Beneš

V Pardubicích, 8.5.2007